

## Édouard Levé, författare – med autistiska drag

Édouard Levé (1965–2007) var en fransk fotokonstnär och författare.

Två av hans böcker finns översatta till svenska: *Självporträtt* och *Själv mord*.

Mycket i Levés beskrivning av sig själv påminner mig om kombinationen autism, hyperaktivitet och hög begåvning. Hans liv vet jag för lite om. Men han genomförde speciella projekt. För en bok reste han tre månader i USA och besökte bara städer med samma namn som städer i andra länder, t.ex. Paris.

### *Självporträtt* (2005 på franska, 2010 på svenska)

Drygt 100 sidor staplade meningar med iakttagelser om författaren och hans liv. Mycket är träffsäkert och jag kan rekommendera boken. Nedan är utvalda citat som jag kände igen från autister. Siffrorna är sidnummer i boken.

#### Perception

”För hög ljudnivå på en restaurang förtar nöjet för mig.” (21)

”En teveapparat som står på i ett kafé kan få mig att gå därifrån genast.” (64)

”Jag gillar inte lätena från en familj som åker tåg.” (29)

... ”om jag störs av det jag hör, så kan jag inte stänga öronen.” (45)

”Väckarklockans tickande och elementens droppande hindrar mig från att sova.

Jag sover bättre i fullständigt mörker.” (89)

”Jag trodde att jag arbetade bättre nattetid än dagtid, ända tills jag köpte svarta gardiner.” (29)

”Jag läser bättre utan byxor och skor.” (27)

”Jag har inte trånga byxor, de hindrar mig från att skriva.” (91–92)

”Jag använder inte polotröjor, de irriterar halsen.” (53)

”Jag undviker ylletröjor eftersom de kliar och luktar ” ... (53)

”Jag slutade gå till frisören när jag var fjorton på grund av lukten av hårspray, gnesslet av frisörelevens fingrar mot mitt blöta hår ” ... (53)

”Jag klipper mig själv” ... (53)

”Tre saker gör simbassängen obehaglig för mig: omklädningsrummen, lysrören, klore.” (90)

”Jag lider inte av kylan.” (41)

”Jag vet inte vad hunger är.” (41)

”Jag tar mera mat så länge det finns.” (41)

”Jag vantrivs på en hög stol, jag måste sitta lågt för att hålla mig upprätt utan ansträngning.” (71)

#### Kognition

”Jag är oregelbundet intelligent.” (11)

”Jag stryker det överflödiga.” (85)

”Jag målar hellre av ett tuggummi på nära håll än Versailles på långt.” (18)

”Jag anstränger mig att vara specialist på mig själv.” (74)

#### Struktur

”Kläder som jag är säker på köper jag i flera exemplar.” (25)

”Jag skulle gilla om det fanns trakter där det alltid var samma veckodag.” (17)

”Jag äter tre gånger om dagen. Jag äter inte mellan måltiderna. Jag dricker två liter te om dagen.” (85)

”Jag fotograferar för att jag egentligen inte vill ändra på saker och ting.” (22)

#### Kommunikation

”Jag hör inte riktigt vad människor som tråkar ut mig säger.” (21)

”Är det mer än sex personer runt bordet, tappar jag bort mig i samtalsmångfald.” (37)

”Det tar tid för mig att förstå när någon uppträder med onda avsikter, eftersom jag har svårt att tro att det kan hända mig; det onda är i någon mening överkligt.” (5)

”Presenter gör mig illa till mod, vare sig jag får dem eller ger dem” (11)

#### Sociala relationer

”Jag har hellre tråkigt ensam än i sällskap.” (6)

”Jag tycker om bisarra människor.” (10)

”Jag respekterar inte utmärkelser, jag är likgiltig inför belöningar.” (10)

”Jag gillar möten på resa: de är korta och utan följdverkningar” (22)

”Frånsett religionen och sexet skulle jag kunna leva som en munk.” (23)

#### Uppmärksamhet (som i ADHD med H)

”Jag lyssnar egentligen inte på vad man säger till mig.” (5)”

”Framför teven njuter jag inte av maten, eftersom jag inte tittar på den.” (85)

”Om jag måste skynda mig när jag går på gatan ser jag inte det jag tittar på, platserna, människorna och tingen är bara abstrakta former och färger som jag likgiltigt går förbi.” (64)

”Det tar fem minuter att börja läsa bra.” (27)

## ***Själv mord*** (2008 på franska, 2014 på svenska)

En speciell bok. Den handlar om en vän från ungdomen som senare tog sitt liv. Vännen tilltalas ”du”, men texten verkar handla om aspekter av författaren själv. Édouard Levé sitt liv tio dagar efter han lämnat detta bokmanus till tryck. På sidorna 105–116 finns treradingar med tilltalet jag/mig.

Även i denna bok *Själv mord* finns tankar som påminner om autism-liv:

### **Perception**

”Tystnaden gjorde dig glad.” (27)

”Värmen besvärar mig. Regnet stänger in mig. Kylan skärper mig.” (106)

### **Kognition och struktur**

”Du var så perfektionistisk att du ville förbättra förbättrandet.” (42)

”Du läste uppslagsverk på samma vis som andra läser romaner.” (36)

”Att lägga till lockar mig. Att spara lugnar mig. Att ta bort stärker mig.” (106)

”Övriga beväras mig. Improvisation skadar mig. Förvarningar stödjer mig.” (113)

”Du drömde om en fullständig agenda över vad som väntade dig ända fram till din död. Då skulle du kunna förbereda dig” ... (66-67)

”Det var ensam som du uppfattade det verkliga livet.” (39)

### **Kommunikation**

”Du sa inte mycket men du uttryckte dig med precision ” (86)

”Lögnare skrev för övrigt mindre än de pratade.” (39)

’När värden öppnade dörren och frågade hur du mådde så svarade du: ”Dåligt”. Förvirrad av situationen visste inte värden vad han skulle säga’ (40)

’Du ville inte förstöra festen med du kunde inte heller förmå dig att ljuga som svar på denna enkla fråga: ”Hur är det?”. Du var mer ärlig än artig.’ (41)

### **Socialt liv**

Med föräldrar: ”Du tänkte att du i så fall var önskad i mindre grad för den du var än för någon de föreställde sig att du skulle bli.” (100)

I världen: ”Du förvånades inte över att känna dig missanpassad i världen, men du förvånades över att världen kunnat producera en varelse som lever där som en främling.” [...] ”Du var kanske en felande länk” (38)

På resor: ”Mitt i denna utopi, som bara du och dina gelikar, de ensamma resenärerna, uppfattade överträdde du utan att veta det reglerna för samhället, och ingen förebrände dig för det.” [...] ”man accepterade främlingens osannolika beteende. Långt hemifrån kunde du njuta av att vara galen utan att vara utstött.” (34)

Här följer ett längre smakprov från Édouard Levé. *Själv mord*, sidan 96.

Resonemanget om kommunikationssituationer där man fungerar bättre eller sämre känns väl igen från mig och andra autister.

du med alla möjliga. Då du pratade ensam med någon gammal vän kände du att du sa rätt saker. Men då du pratade med två personer samtidigt försökte du formulera dig så att det du sa skulle angå dem båda samtidigt. Det var inte ofta du lyckades: kropparnas närhet, som gjorde deras särdrag tydliga, påminde dig om hur svårt det är att kommunicera simultant med flera enskilda. Men om du, vilket hände senare, berättade en historia för några som stod samlade för att lyssna på dig, var inte det du sa längre riktat till den enskilde. Istället kunde var och en ta till sig dina ord på det sätt som de själv önskade, utan att du behövde bekymra dig om hur. Du såg inte längre personer utan en grupp där individerna lösts upp. För att du skulle tycka om att prata krävdes det antingen att du stod alldeles intill den som lyssnade till dig, i en dialog, eller att du befann långt ifrån, som vid ett anförande. Allt däremellan fick dig att känna dig missförstådd.

### **Citerade böcker**

Édouard Levé. (2010). *Självporträtt*. Pequod Press.

Édouard Levé. (2014). *Själv mord*. Pequod Press.

Denna text (två liggande A4-pdf-sidor) är sammanställd av mig Torbjörn Andersson, tor@autist.se  
Webbplatsen där texten finns: autist.se  
Senast uppdaterad: 2024-05-29